

je Kristův zákon. Přísná naléhavost Kristovy vůle dominuje v Chelčického tlumočení evangelia, i když spolu prosvítá uvědomění, že Kristův zákon jest zároveň líbezný svou osvobodivostí, s níž vytrhuje člověka ze tmy zvrácených řádů lidských. Kristus je králem, jenž žádá službu a poslušnost naprostou — a zároveň jest jeho kralování plné slávy a dobroty, a člověku nic neprospívá více než stát v jeho službě. Pokoj a svoboda kynou těm, kdo přijmou dobrovolně jeho království, což v sobě zároveň zahrnuje dobrovolné odstoupení od hříchů, které by jinak člověka uvedly pod panství ďáblov.

Protože rozhoduje slovo Kristovo, musí z víry a z obyčejů církve ustoupit vše, co se s Kristovým slovem nesrovnává. Tu jest Petr zcela blízký táborům. Jako jeden z nich odmítá nárok papežů, biskupů, církevních otců, scholastiků, dekretalistů na rozhodčí autoritu v církvi, jež jest i jemu sborem vyvolených. Odmítá kult svatých i očistec, ovšem ctění obrazů, modlitby za mrtvé a platy za ně, přepych a vnějškovost v obřadech. Nechce vědět o klášterech, o odpustcích, o svátcích svatých. Odmítá přísahu. Kněžský stav uznával, ale žádal od kněží pravou víru, pravý úmysl při svátostné službě a příkladný život. Přes theoretické výhrady směřoval k praktickému závěru, že zlý kněz neposvěcuje, nebo aspoň že jeho služba duchovně neprospívá, a proto je třeba vystříhat se ho. Svátost ovšem nepůsobí pouhým výkonem: na straně přijímacího se předpokládá upřímná víra, má-li svátost být účinná. Břimování a poslední pomazání Chelčický odmítal, manželství jakožto řád i mezi nekřesťany platný za svátost nepokládal. Křest udělený dítkám zavazuje k budoucí víře a poslušnosti Božích přikázání. O večeři Páně učil remanentně. Ve jménu prosté víry v tajemství Písmem sdělené odmítal stejně důrazně transsubstanciaci vedoucí k modloslužbě, jako rouhavý pikartský názor figurativní. Nebyl spokojen ani s oficiálním učením tábořským, trvaje při názoru, že Kristus je ve svátosti přítomen tím tělem, jímž vstoupil na nebesa. Odmítal nutnost ušní zpovědi. Moc klíčů mu záležela především v kázání a všeobecném ohlašování milosti kajícím. Žádal však, aby se vyloženým hříšníkům svátosti nesloužilo.

Těm, kdo jsou účastni milosti, platí ovšem Boží zákon vrcholící v lásce celý, bez omezení, beze zkracování lidským výkladem. Bezvýhradně platí tedy také přikázání *Nezabiješ*. Chelčický byl z hloubi pohoršen, když se husité chopili zbraně na obranu zákona Kristova a když mistři toto jednání schválili. Byl tehdy v Praze a byl svědkem vítězství Žižkových. Nicméně kladl universitním mistrům otázku, zda mohou svůj výrok zdůvodnit Novým Zákonem a odešel z města s protestem proti zabijecům, klada tím větší důraz na boj duchovní ve smyslu Efez. 6. Je dílem nástrahy satanovy, odvádí-li se válkou pozornost od tohoto boje, který má křesťan vést se hříchem, a to nejen s tělem a krví [s lidmi], nýbrž se samotným ďáblem v celé rozmanitosti pokušení, jímž ďábel naplnil celý svět. Křesťan si musí být vědom, že bude ve stálém duchovním zápase se světem. V otázce meče se Petr ovšem neshodoval ani s tábory, mezi nimiž se mu již prve jako ďábelský klam zošklivil chiliasmus, nedočkavě vypočítavý a mravně uvolněný. Konečný bolestný rozchod mezi ním a tábory byl potom dán zmíněným rozparem v pojetí večeře Páně.

Důsledně ve smyslu svého důrazu na přikázání lásky postavil se Chelčický krajně pesimisticky k *moci státní*. Vycházel ze stanoviska, že státní moc je nezbytná, ba samou podstatou spojena s hrubým násilím, ano s ukrutností. Je tedy v přímém protikladu se zákonem lásky. Jinak by nebyla mocí. Lidé by se jí nebáli a svět by byl pln násilí jedněch proti druhým. Chelčický viděl státní moc zcela spjatou s feudalismem, jej pak hodnotil jako svědek vnitřních rozbrojů, které vládly za slabé vlády Václava IV. zvláště v jižních Čechách. Neměl místa pro představu státu, jenž by byl řízen občany v zájmu jejich společného blaha, v němž by vládla osobní bezpečnost zaručená zákonem a státní výkonnou mocí. V jeho pojetí vedou společnost lidé, kteří si jsou navzájem vlky. Bez moci, donucující k určitému řádu podle pravidel občanské spravedlnosti, byla by lidská společnost vydána na pospas lupičům a byla by zmítána válkou všech, kdo mají zbraň v rukou, proti všem. Proto je nutná světská vrchnost. Ale i ona je založena v syrovém sobectví. Držitel moci chrání řád a hájí své poddané jen proto, aby z nich těžil sám pro sebe. Nicméně napomáhá